

ÖBERG

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

16. února 2006*

Ve věci C-185/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím länsrätten i Stockholms län (Švédsko) ze dne 20. dubna 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 22. dubna 2004, v řízení

Ulf Öberg

proti

Försäkringskassan, länskontoret Stockholm, dříve Stockholms läns allmänna försäkringskassa,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta (zpravodaj), G. Arestis a J. Klučka, soudci,

* Jednací jazyk: švédština.

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. listopadu 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za U. Öberga jím samotným a J. Hettmem,

- za švédskou vládu A. Krusem, jako zmocněncem,

- za finskou vládu T. Pynnä, jako zmocněnkyní,

- za Komisi Evropských společenství D. Martinem a K. Simonssonem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 12 ES, čl. 17 odst. 2 ES, článků 18 ES a 39 ES, čl. 7 odst. 1 a 2 nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (Úř. věst. L 257, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 15), jakož i směrnice Rady 96/34/ES ze dne 3. června 1996 o rámcové dohodě o rodičovské dovolené uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. L 145, s. 4; Zvl. vyd. 05/02, s. 285).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi U. Öbergem a pokladnou sociálního zabezpečení Stockholm (Försäkringskassan, länskontoret Stockholm, dříve Stockholm läns allmänna försäkringskassa) ohledně zohlednění doby zaměstnání, po kterou U. Öberg náležel do společného režimu zdravotního a nemocenského pojištění Evropských společenství, při výpočtu výše rodinných přídatků.

Právní rámec

- 3 Kapitola 4 švédského zákona o režimu sociálního zabezpečení [lag (1962:381) om allmän försäkring, dále jen „AFL“] obsahuje ustanovení o rodinných přídatcích.

- 4 Podle kapitoly 4 článku 3 AFL jsou rodičovské přídavky vypláceny rodičům u příležitosti narození dítěte po dobu nejdéle 450 dní a nejpozději až do dosažení 8 let věku dítěte nebo do doby, než ukončí první rok školní docházky, je-li toto datum pozdější.

- 5 Podle znění kapitoly 4 článku 6 AFL dosahuje částka rodinných přídavků výše alespoň 60 SEK denně (dále jen „zaručená výše“). Krom toho je stanoveno, že po dobu prvních 180 dní dosahuje rodičovský příspěvek částky odpovídající částce denní nemocenské dávky, pokud rodič byl pojištěn u pokladny nemocenského pojištění na částku přesahující zaručenou výši po dobu alespoň 240 po sobě následujících dní před narozením nebo předpokládaným dnem narození.

- 6 V souladu s kapitolou 3 článkem 2 AFL jsou denní nemocenské dávky vypočítány na základě ročního příjmu, který má pojištěnec s výhradou změny situace pobírat jako odměnu za svoji výdělečnou činnost ve Švédsku.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 7 Ulf Öberg, švédský státní příslušník, se poté, co pracoval od roku 1995 do roku 2000 pro Soudní dvůr Evropských společenství, navrátil do Švédska. Je otcem dítěte, které se narodilo dne 22. září 1999.

- 8 Rozhodnutími ze dne 28. srpna a 16. listopadu 2001 odmítla pokladna sociálního zabezpečení Stockholm přiznat U. Öbergovi rodičovské přídavky odpovídající denním nemocenským dávkám po dobu prvních 180 dní jeho rodičovské dovolené z důvodu, že po dobu předcházející narození jeho dítěte byl zaměstnán Soudním dvorem, a nebyl tedy pojištěn ve vnitrostátním režimu nemocenského pojištění na částku přesahující zaručenou výši po dobu alespoň 240 po sobě jdoucích dní před narozením nebo předpokládaným dnem porodu.
- 9 Ulf Öberg podal proti těmto rozhodnutím žalobu k länsrätten i Stockholm län, který se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je požadavek uvedený ve vnitrostátní právní úpravě, podle kterého musí mít jeden rodič bydliště a být pojištěn v dotčeném členském státě v režimu nemocenského pojištění po dobu alespoň 240 dní před narozením dítěte, aby měl nárok na rodičovské přídavky v částce odpovídající částce denních nemocenských dávek, slučitelný s článkem 12 ES, čl. 17 odst. 2 ES, články 18 ES a 39 ES, čl. 7 odst. 1 a 2 nařízení č. 1612/68 a se směrnicí 96/34 [...]?

2) Vyžaduje v případě kladné odpovědi právo Společenství, aby co se týče posouzení, zda pracovník splňuje kritéria minimální doby pojištění vyžadované vnitrostátním zákonem, byla do celkové doby započtena doba, po kterou pracovník náležel do společného režimu zdravotního a nemocenského pojištění v souladu s pravidly služebního řádu úředníků Evropských společenství?“

K předběžným otázkám

- 10 Podstatou těchto dvou předběžných otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je zda v případě použití vnitrostátní právní úpravy, jako je předmětná úprava v původní věci, musí být právo Společenství a zejména ustanovení o volném pohybu osob vykládány v tom smyslu, že musí být zohledněna doba činnosti, po kterou pracovník náležel ke společnému režimu zdravotního a nemocenského pojištění Evropských společenství.
- 11 Podle ustálené judikatury spadá do působnosti článku 39 ES každý státní příslušník Společenství nehlédě na jeho místo pobytu a státní příslušnost, který využil práva na volný pohyb pracovníků a který vykonával zaměstnání v jiném členském státě, než je stát jeho pobytu (rozsudky ze dne 12. prosince 2002, *De Groot*, C-385/00, Recueil, s. I-11819, bod 76; ze dne 2. října 2003, *Van Lent*, C-232/01, Recueil, s. I-11525, bod 14, a ze dne 13. listopadu 2003, *Schilling a Fleck-Schilling*, C- 209/01, Recueil, s. I-13389, bod 23).
- 12 Krom toho je třeba uvést, že úředník Evropských společenství má postavení migrujícího pracovníka. Z ustálené judikatury totiž rovněž vyplývá, že státní příslušník Společenství pracující v jiném členském státě nežli ve státu původu neztrácí postavení pracovníka ve smyslu čl. 39 odst. 1 ES z důvodu, že vykonává zaměstnání u mezinárodní organizace, i když jsou podmínky jeho vstupu a pobytu v zemi zaměstnání zvláště upraveny mezinárodní smlouvou (rozsudek ze dne 15. března 1989, *Echternach a Moritz*, 389/87 a 390/87, Recueil, s. 723, bod 11; výše uvedený rozsudek *Schilling a Fleck-Schilling*, bod 28, a rozsudek ze dne 16. prosince 2004, *My*, C-293/03, Recueil, s. I-12013, bod 37).

- 13 Z toho vyplývá, že pracovníku, který je státním příslušníkem jednoho členského státu, jako je U. Öberg, nemůže být odmítnuto požívat nároků a sociálních dávek, které mu přiznává článek 39 ES (výše uvedené rozsudky Echternach a Moritz, bod 12, a My, bod 38).
- 14 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že všechna ustanovení Smlouvy o ES týkající se volného pohybu osob mají ve svém souhrnu za cíl usnadnit všem státním příslušníkům Společenství výkon zaměstnání jakékoli povahy na celém území Společenství a brání opatřením, která by mohla tyto státní příslušníky znevýhodnit, pokud si přejí vykonávat hospodářskou činnost na území jiného členského státu (rozsudek ze dne 7. července 1992, Singh, C-370/90, Recueil, s. I-4265, bod 16; výše uvedený rozsudek De Groot, bod 77, a výše uvedený rozsudek Van Lent, bod 15).
- 15 V tomto ohledu jsou ustanovení, která zabraňují státnímu příslušníku jednoho členského státu opustit svůj stát původu, aby uplatnil své právo na volný pohyb, nebo jej od toho odrazují, překážkami této svobody, i když se použijí nezávisle na státní příslušnosti dotčených pracovníků (výše uvedené rozsudky De Groot, bod 78; Van Lent, bod 16, a Schilling a Fleck-Schilling, bod 25).
- 16 Vnitrostátní právní úprava, která za účelem výpočtu částky rodičovského přídatku nezohledňuje doby výkonu činnosti pokryté společným režimem zdravotního a nemocenského pojištění Evropských společenství, by přitom mohla odradit státní příslušníky jednoho členského státu opustit tento stát, aby vykonávali výdělečnou činnost v orgánu Evropské unie nacházejícím se na území jiného členského státu, neboť tím, že přijali zaměstnání u takového orgánu, by ztratili možnost požívat v rámci vnitrostátního systému nemocenského pojištění rodinný příspěvek, na který by měli nárok, kdyby takové zaměstnání nepřijali (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek My, bod 47).

- 17 Z toho vyplývá, že vnitrostátní právní úprava, jako je předmětná úprava v původní věci, je překážkou volného pohybu pracovníků v zásadě zakázanou článkem 39 ES.
- 18 Je však třeba zkoumat, zda tato překážka může být odůvodněná vzhledem k ustanovením smluv.
- 19 Podle judikatury Soudního dvora může být opatření omezující základní svobody zaručené smlouvou odůvodněné pouze, sleduje-li legitimní cíl slučitelný se Smlouvou a respektuje zásadu proporcionality. Pro to je třeba, aby takové opatření bylo způsobilé zaručit uskutečnění cíle, který sleduje, a aby nepřekročilo meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné (viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 31. března 1993, Kraus, C-19/92, Recueil, s. I-1663, bod 32, a ze dne 26. listopadu 2002, Oteiza Olazabal, C-100/01, Recueil, s. I-10981, bod 43).
- 20 Švédská vláda uplatňuje, že AFL je založen na objektivních důvodech nezávislých na státní příslušnosti dotčených osob a přiměřených legitimnímu sledovanému cíli boje proti zneužívání, pokud jde o použití zásady sčítání dob pojištění. Podle této vlády by přiznání rodičovských přídavků vyšších, než je zaručená výše migrujícím pracovníkům, kteří vykonávali výdělečnou činnost v orgánu Evropské unie finančně zatížilo vnitrostátní systém sociální pomoci tak, že členské státy, které jako Švédské království vyplácejí jako rodičovské přídavky vysoké částky, by byly nuceny tyto částky snížit.

- 21 V tomto ohledu nemohou čistě ekonomické úvahy odůvodnit zásah do práv, která jednotlivcům vyplývají z ustanovení Smlouvy upravujících volný pohyb pracovníků.
- 22 Krom toho je třeba uvést, že odůvodňující skutečnosti, jichž se může členský stát dovolávat, musí být doprovázeny rozbohem schopnosti zajistit uskutečnění cíle a přiměřenosti omezujícího opatření přijatého tímto státem (rozsudek ze dne 18. března 2004, Leichtle, C-8/02, Recueil, s. I-2641, bod 45).
- 23 Je však nutno konstatovat, že v projednávaném případě takový rozbor chybí. Švédská vláda se totiž omezuje na zmínku hypotetického finančního zatížení vnitrostátního režimu sociální pomoci, pokud by doba činnosti vykonávané migrujícím pracovníkem pokryté společným režimem zdravotního a nemocenského pojištění Evropských společenství byla zohledněna za účelem použití kapitoly 4 článku 6 AFL.
- 24 Z toho vyplývá, že omezení volného pohybu pracovníků vyplývající z odmítnutí zohlednit pro výpočet částky rodinných přídatků doby činnosti vykonané migrujícími pracovníky pokryté společným režimem zdravotního a nemocenského pojištění Evropských společenství, není odůvodněné.
- 25 S ohledem na předchozí úvahy není nezbytné, aby se Soudní dvůr vyslovil ohledně výkladu článků 12 ES, 17 ES, 18 ES a čl. 7 odst. 1 a 2 nařízení č. 1612/68 ani ohledně výkladu směrnice 96/34.

- 26 Za těchto podmínek je třeba na předběžné otázky odpovědět tak, že článek 39 ES musí být vykládán v tom smyslu, že v případě použití vnitrostátní právní úpravy, jako je předmětná úprava v původní věci, musí být zohledněna doba, po kterou pracovník náležel do společného režimu zdravotního a nemocenského pojištění Evropských společenství.

K nákladům řízení

- 27 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 39 ES musí být vykládán v tom smyslu, že v případě použití vnitrostátní právní úpravy, jako je předmětná úprava v původní věci, musí být zohledněna doba, po kterou pracovník náležel do společného režimu zdravotního a nemocenského pojištění Evropských společenství.

Podpisy.